

Bińkowska, Krystyna

Publikacje książkowe i wydawnictwa ciągłe

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 27/1, 231-232

1982

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zimowych. Tak więc na początku roku sprawozdawczego powróciła z Włoch dr hab. Z. Wardęska, która zakończyła w tamtejszych bibliotekach uniwersyteckich badania źródłowe nt. studiów Mikołaja Kopernika w Italii, zaś z końcem tegoż roku nastąpił wyjazd doc. J. Sulowskiego, który kontynuował kwerendę archiwalną nt. mecenatu naukowego Stefana Batorego.

Poza wyjazdami badawczymi do Francji, W. Brytanii i Włoch należy odnotować wyjazdy osób, skierowanych jeszcze w 1979 r. na studia badawcze do Szwecji (prof. P. Czartoryski oraz mgr M. Golińska-Gierych). Prowadzono kwerendy archiwalne w bibliotekach uniwersyteckich (Uppsala, Sztokholm, Lund) w związku z opracowywanym tematem *Biblioteka medyczna M. Kopernika* oraz dokonano weryfikacji materiałów związanych z tomem III *Dzieł wszystkich Kopernika*.

Udział pracowników Instytutu w imprezach naukowych, organizowanych za granicą, był w roku sprawozdawczym znikomy. Jedna osoba została wydelegowana na konferencję zorganizowaną w Budapeszcie przez Węgierską AN i tamtejszy Komitet Historii Nauki i Techniki; obrady były poświęcone problemom rozwoju nauk przyrodniczych i technicznych w Europie Środkowej w okresie 1848—1918 (mgr A. Arendarski). Druga międzynarodowa konferencja, na którą Instytut wydelegował również tylko jedną osobę (dr G. Rosińska), poświęcona była nauce i filozofii XV w.; organizatorem tego zjazdu był Thomas-Institut Uniwersytetu Kolońskiego (RFN).

W roku sprawozdawczym Instytut zorganizował jedną międzynarodową konferencję naukową (Jablonna, wrzesień 1980), w której uczestniczyło 47 osób z zagranicy (z 17 krajów Europy, Azji, Ameryki Płn. i Australii). Podczas czterodniowych obrad rozpatrywano teoretyczną i metodologiczną problematykę badań nad innowacjami w oświacie i wychowaniu w rozwoju historycznym, wskazując na ich niezbędność przy tworzeniu i opracowywaniu współczesnej teorii oraz zasad praktyki wychowania i nauczania. Należy odnotować, że trzej uczestnicy konferencji z W. Brytanii (prof. prof. J. B. Simonowie oraz R. Szretter) poza parodniowym pobylem na konferencji spędzili w Polsce — jako goście Instytutu — dwa tygodnie, zapoznając się z przodującymi ośrodkami kształcenia i wychowania na terenie kraju.

Joanna Jarzęcka
(Warszawa)

6. Publikacje książkowe i wydawnictwa ciągłe

Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki opublikował w roku sprawozdawczym 13 pozycji książkowych (w tym 4 — techniką małej poligrafii) oraz 4 wydawnictwa ciągłe o łącznej objętości około 513 arkuszy wydawniczych.

W serii „Monografie z Dziejów Nauki i Techniki” Ossolineum wydało tom CXXII (Krzysztof Szymborski: *Relacje teorii i eksperymentu w genezie fizyki kwantowej*. Gdańsk 1980, 15 ark. wyd.). W pracy tej przedstawiona jest geneza fizyki kwantowej i dzieje jej wczesnego rozwoju (do 1913 r.) — jako proces będący rezultatem wzajemnego oddziaływania badań eksperymentalnych i teoretycznych.

W serii „Monografie z Dziejów Oświaty” Ossolineum wydało drukiem tom XXIII (Kalina Bartnicka: *Działalność edukacyjna Jana Śniadeckiego*. Gdańsk 1980, 36,5 ark. wyd.). Praca przedstawia sylwetkę uczonego i pedagoga, organizatora oświaty i nauki na przełomie XVIII i XIX wieku. Ukazuje zasadnicze problemy reformy szkolnej Komisji Edukacji Narodowej, ich żywotność i przekształcenia na początku XIX w. dzięki człowiekowi, który wraz z Komisją pracował nad reformą i jej osiągnięciami. Tom XXIV — jest to praca Tadeusza Bieńkowskiego: *Komeński w nauce i tradycji*. Gdańsk 1980 (8 ark. wyd.). Książka składa się z kilkunastu oddzielnych studiów, poruszających najmniej znane i zbadane dziedziny działalności naukowej i literackiej Jana Amosa Komeńskiego. Tom XXV (Irena Szybiak: *Nauczyciele szkół średnich Komisji Edukacji Narodowej*. Gdańsk 1980, 15,5 ark. wyd.) zawiera wyniki badań nad stanem nauczycielskim (zawód, środowisko, krzepnięcie grupy zawodowej nauczycieli w czasie reformy KEN).

W serii „Archiwum Dziejów Oświaty” Ossolineum wydało drukiem tom IX — *Projekty reform szkolnictwa ludowego w Galicji u progu autonomii (1869—1873)* — opracowany przez Czesława Majoraka (Gdańsk 1980, 21 ark. wyd.). Są to mało znane i trudno dostępne materiały źródłowe, w większości rękopiśmienne, ukazujące atmosferę działania i walkę publicystów, pedagogów i działaczy politycznych o reformę szkoły ludowej w Galicji, polski język nauczania, laicyzację szkolnictwa ludowego i kształcenia nauczycieli.

W serii „Studia Copernicana” został wydany przez Ossolineum tom XXI (Erna Hilfstein: *Starowski's biographies of Copernicus*. Gdańsk 1980, 10,5 ark. wyd.). Jest to rozprawa, analizująca krytycznie dane o życiu Kopernika — zawarte w biografiiach Starowskiego — napisana w języku angielskim, udostępnia ona dzięki temu badaczom zagranicznym mało znane materiały dotyczące Mikołaja Kopernika.

Jako pozycje zwarte poza serią ukazały się trzy interesujące publikacje: 1) wydany przez Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne tom 2 *Dziel* Michała Kaleckiego pt. *Kapitalizm. Dynamika gospodarcza*. Warszawa 1980 (43 ark. wyd.); 2) praca zbiorowa — pod redakcją Józefa Miąso — *Historia wychowania*, wydana przez Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa 1980 (67 ark. wyd.). Czternastu autorów ukazuje tu dzieje oświaty, wychowania i myśli pedagogicznej w w. XX: jest to ostatni tom (w dwóch woluminach) syntezy, dotyczącej historii wychowania w Polsce i za granicą; 3) książka Małgorzaty Frankowskiej-Teleckiej pt. *L'Unité du savoir aux XIIe et XIIIe siècles*. Ossolineum, Gdańsk 1980 (10 ark. wyd.). Jest to francuska wersja książki wydanej w języku polskim w r. 1976, która omawia kształtowanie się w średniowieczu idei jedności nauki w średniowieczu (w. XII—XIII), opartej na uniwersalizmie metodologicznym.

Techniką małej poligrafii opublikowane zostały cztery pozycje: 1) Przemysław Rybka: *Katalogi gwiazdowe Maksymiliana Weissego i ich rola w astrometrii XIX wieku* (Ossolineum, Wrocław 1980, 8,5 ark. wyd.). Rozprawa ukazuje genezę i rolę katalogów pozycji gwiazd, opracowanych w XIX w. przez Maksymiliana Weissego — dyrektora Obserwatorium Krakowskiego — na podstawie obserwacji południkowych Bessela w Królewcu. Katalogi te stanowią największą pracę astronomiczną, wykonaną w Polsce w XIX w.; 2) praca zbiorowa pod redakcją Romana Meissnera — pt. *Rola Aleksandra Macieszy w rozwoju medycyny polskiej* (Drukarnia Naukowa PAN, Warszawa 1979, 7 ark. wyd.). Jest to zbiór referatów wygłoszonych w październiku 1975 r. na sesji naukowej w Płocku pn. „Dr med. Aleksander Maciesza — w setną rocznicę urodzin (1875—1975)”; 3) praca zbiorowa pod redakcją Juliana Janczaka i Zbigniewa Rzepy: *Z dziejów kartografii*. Wrocławska Drukarnia Naukowa, t. 1, Wrocław 1979 t. 2, 1980 razem 20 ark. wyd. Tom 1 zawiera wygłoszone na I—III konferencjach referaty z historii kartografii, dotyczące wybranych zagadnień i pomników dawnej kartografii. W tomie 2 znajdują się referaty z V Konferencji Historii Kartografii, dotyczące map i planów kopalń w Wieliczce i Bochni; 4) praca zbiorowa: *Nauka i technika w leśnictwie i drzewnictwie między I a II Kongresem Nauki Polskiej*. Redakcja merytoryczna — Julian Szczuka, Elżbieta Suwara. Pracownia Reprograficzna Ośrodka Informacji Naukowej PAN, 1980. Jest to wybór najlepszych referatów z tej dziedziny — przygotowanych na II Kongres Nauki Polskiej, które zostały później poszerzone (35 ark. wyd.).

Oprócz tego wydano: cztery numery „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” (R. XXV — 83,5 ark. wyd.); „Rozprawy z Dziejów Oświaty” (XXIII — 20,5 ark. wyd.); „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej” — zeszyt 29 serii B, poświęconej historii nauk biologicznych i medycznych (17 ark. wyd.) i zeszyt 30 (7 ark. wyd.); zeszyt 24 serii C, poświęconej historii nauk matematycznych, fizyko-chemicznych i geologiczno-geograficznych (10,5 ark. wyd.); zeszyt 15 serii A, poświęconej historii nauk społecznych (10,5 ark. wyd.) oraz „Organon” Numéro 14 (z r. 1978) — 28 ark. wyd.; Numéro 15 (z r. 1979) — 25,5 ark. wyd.